

АБВ ПОИСКА ... ИЛИ АБВ ПОИСКАХА...?

В последно време по страниците на електронни или печатни медии често можем да прочетем заглавия, в които името на дадено обединение (партийно или институционално) е в позиция на подлог в изречението, но се „съгласува“ с глаголна форма, която е в 3 лице множествено число, срв. следните заглавия на новини: *Защо Атака искат да превърнат страната в цел на терористите; КТ „Подкрепа“ настояват за още 350 милиона лева за средното образование в бюджета; Заради заемите, които ГЕРБ вземат, държавата задлъжня повече; ПФ подкрепят само въпроса за задължителното гласуване; АБВ поискаха оставката на Плевнелиев*. Намеренията на автора на текста са ясни. Той няма предвид конкретната организация, назована най-често с абrevиатура, а лицата, които членуват в нея, взети като цяло, или представителите (обикновено лидерите) на тази структура. Ние, читателите, лесно „декодираме“ тази информация поради знанието, което имаме за политическата или институционалната организация. Всяка една подобна структура представлява група от хора, обединени от общи интереси, убеждения, цели, задачи, т.е. от лица, които са привърженици на някого или на нещо. Ето защо и текстове като посочените по-горе не будят нашето смущение и недоумение.

Подобно съгласуване между глагола и името, означаващо партия (или друго обединение), обаче противоречи на нормите в българския език. Има три възможности да се избегне този тип грешка.

Първо, глаголът може да се употреби в 3 лице единствено число, тъй като самото име на партията (или организацията), което може да се замени с лично местоимение в 3 лице единствено число (*той, тя, рядко то*), изисква такова съгласуване. Ето как ще изглеждат съответните конструкции: *Атака иска..., КТ „Подкрепа“ настоява..., ГЕРБ взе..., ПФ подкрепя..., АБВ поиска...*

Второ, глаголът остава в множествено число, но трябва да се съгласува с добавена опорна дума, назоваваща лицата, които съставляват дадена организация или са част от нея, напр. *членове, лидери* и др. Тогава конструкцията може да изглежда по следния начин: *членовете на Атака искат..., представителите на КТ „Подкрепа“ настояват..., евродепутатите от ГЕРБ взеха..., лидерите на ПФ подкрепят..., депутатите от СДС не очакват..., представителите от АБВ поискаха...*

В отделни случаи е възможна замяна на названието на партийната или институционална организация с названието на хората, които я съставляват, напр.: *атакаджииите искат..., подкрепаджиите настояват..., гербаджииите взеха..., патриотите подкрепят...* Тази трансформация обаче води и до промяна (снижаване) на стиловия регистър, т.е. текстът от неутрален става разговорен.

Гл. ас. д-р Цветелина Георгиева
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ – БАН